

השימוש במים בגינה הפרטית היה עד לא מזמן חופשי, אך כיום יש חוקים המגבילים אותו, כמו איסור על השקיה בממטרות ובטפטפות. עם זאת יש צורך ליצור ריאה ירוקה שתתרום לאקולוגיה המקומית המידרדרת. מהם החידושים בעיצוב הגינה, כיצד לתכנן אותה כך שתהיה גם יפה וגם מותאמת לתנאי האקלים ומהם סגנונות העיצוב הבולטים בגינות

בשביל השיפוץ

פרק תשיעי: עיצוב גינות

מאת קרן אוחנה – מעצבת פנים ויועצת פנג שואי

בתכנון הצמחייה יש להתייחס גם לבית המגורים. רצוי ליצור צללים על הבית כולו כדי להוריד את עלויות חשבון החשמל, בייחוד באזור החלונות, המכניסים חום רב לבית. עדיף להשתמש בעצים נשירים המאפשרים לשמש לחדור אל הבית בחודשי החורף

3

מתחברים לארץ

הצמחייה היא לב הגינה וחשוב להתאים אותה לתנאי המקום והמשתמשים. ניתן לחלק את סוגי הצמחייה לשניים: הצמחייה הקבועה אשר מהווה תפאורה קבועה וצמחי העונה אשר מאפשרים גיוון ועניין.

בתכנון הצמחייה הקבועה רצוי לקחת בחשבון את הסביבה הטבעית בארץ ולכן רצוי לתכנן מראש גינה שעושה שימוש מועט במים, עמידה לתנאי יובש ואינה מצריכה טיפול אינטנסיבי. אין זה אומר שצריך לוותר על תחושה ירוקה ורעננה. קיים מגוון של צמחייה ארץ ישראלית או צמחייה אוסטרלית שאף היא מתאימה לארצנו, ערערים יפהפיים ומגוון מרתק של קקטוסים וסוקולנטים שיכולים כולם להשתלב בקלות בגינה הטיפוסית.

דרך נפלאה להכניס את הנוף הישראלי לגינה היא שימוש בזרעים או בפקעות של צמחי בר הנאספים על ידי חברת זרעים מציון באישור רשות הטבע והגנים. מדובר בצמחים פורחים הגדלים כצמחי בר במקומות שונים במדינה. הם דורשים טיפול מועט מאוד, נותנים גיוון עונתי ישר מן הנוף הארץ ישראלי ויוצרים מראה טבעי וזורם לגינה. מומלץ לפזר את הזרעים במקומות שונים בגינה כדי להיות מופתעים מחדש מהצמיחה בכל עונה.

הגינה כסיפור

בתחילת תכנון הגינה יש לבחון את צורתה. כמו בעיצוב הבית, גם בגינה משעמם לראות את כל עיצוב החלל במבט

אחד. כך שלגינה קטנה ומשולשת יש פוטנציאל ליצירת עניין הזהה לפוטנציאל של גינה מלבנית וגדולה. תכנון גינות מוצלח יוצר מעין "סיפור" שמוביל את הצופה, סיפור עם התחלה, אמצע וסוף. למשל, בגינות גדולות ובינוניות רצוי לבלום את הנטייה למלא את הגינה במדשאה זוללת מים וליצור אזורים מגוונים, המופרדים על ידי שבילים שמובילים למשטחים שונים ופינות מוצלות.

כדי ליצור עניין רצוי לדרג את הגבהים של הצמחייה בצדי השבילים ולהסתיר את המשך השביל, אך ליצור פתחים המהווים "קריצות" להמשך הדרך.

כדאי לתכנן את הגינה בהתאם לסביבתה. אם יש בקרבת מקום כביש סואן או עמוד חשמל מכוער רצוי להסתיר אותם בצמחייה גבוהה. במקומות שבהם יש נוף יפה ניתן ליצור שינוי בגובה הצמחייה כך שנוצר "חלון לנוף" שיוצר המשך לגינה ונותן ערך מוסף לגינה ולבית.

כדי לגוון את הרקע הירוק כדאי להוסיף בכל אזור צמחייה בעלת עלווה מגוונת בצבע אדום, צהוב או בורדו. רצוי לדאוג לגיוון עונתי קבוע, כך שבכל עונה יפרח אחד מהצמחים לפחות. ניתן גם לשתול צמחי עונה ותבלין הנותנים את הצבע והריח המיוחד של כל עונה.

בתכנון הצמחייה יש להתייחס גם לבית המגורים. רצוי ליצור צללים על הבית כולו כדי להוריד את עלויות חשבון החשמל, בייחוד באזור החלונות, המכניסים חום רב לבית. עדיף להשתמש בעצים נשירים המאפשרים לשמש לחדור אל הבית בחודשי החורף.

גינה האורבנית מאופיינת בצמחייה מעטה מאוד. מרבית החומרים בגינה זו הם חומרים קשים כמו גדר במבוק, דק ואדניות עץ, מרצפות ועציצים מחרס. הצמחייה מסודרת מאוד במראה בדרך כלל וניתן לשלב בגינה דשא סינטטי

3 <

מארחים בגינה

המושגים של אירוח בגינה היו די מוגבלים בארץ עד כה, והגינה הייתה לרוב האחרונה שקיבלה תשומת לב עיצובית. אם אתם עומדים לפני בניית בית חדש או רוצים לעשות מהפך בגינה רצוי לחשוב בעת התכנון על שילוב מערכות לאירוח בגינה.

מאחר שרוב האנשים נהנים מגינתם בשעות הערב, כדאי לתכנן את התאורה בצורה מושכת. את גופי התאורה רצוי להצניע מאחורי הצמחייה ולהאיר פסלים וצמחים מעניינים. ככל שהתאורה רחוקה יותר מן הבית נוצרת אשליה של גינה גדולה יותר, המעניקה תחושה של מרחב. ניתן ליצור מערך של גופי תאורה על עמודים נמוכים אשר מאירים את הגינה לצורך אירוח. רצוי להימנע מתאורה חזקה מאוד שאינה נעימה לעין ואינה מושכת לבלות בגינה זמן רב.

כדאי ליצור פינה קרובה לאזור המטבח אשר תהווה אזור לברביקו או מטבח גינה. עדיף שהאזור לא יהיה צמוד לקיר הבית, כדי להפחית את כמות העשן שנכנס לבית ואת סכנת השרפה. רצוי שאזור זה יהיה מרוצף או מצופה חצץ וישלב משטח בטון בגובה של 15-20 ס"מ.

מרבית האנשים מבשלים על האש בעזרת פחמים, אך יש מערכות מתקדמות שניתן להשיג גם בארץ, המשלבות פונקציות כמו הכנת סטייקים במבער אינפרא אדום, מתקן לצליית בשר מסתובב, עישון בשר ביתי, אפיית לחמים, מיכל קרח לצינון משקאות, מקרר ובר משקאות. כדי לאפשר שימוש במערכות כאלה יש להוסיף בגינה נקודה לחיבור של מים, גז וכמה שקעי חשמל מוגנים ממים. בבית חדש רצוי להוסיף נקודת גז סמוך ליחידת

הגריל. חשוב שמיקל הגז יהיה במרחק של שני מטרים לפחות מהגריל.

רצוי לקחת בחשבון גם הוספת נקודת חשמל לטלוויזיה ולמערכת מוזיקה. כיום יש מערכת מוזיקה אלחוטיות שיכולות לפעול באזורים רטובים מאוד, ואפילו בתוך ספא, וניתן לקלוט את המוזיקה השמורה במחשב האישי או במערכת הסטריאו של הבית.

עוד חידוש שמגיע מארצות הברית הוא מערכות ספא ביתיות הממוקמות בגינה. היתרון של ספא הוא שנכנסים אליו נקיים (אחרי מקלחת) ולכן המים נשארים נקיים ואין צורך להחליפם ולבזבז מים. בארצות הברית הספא הוא חלק מחוויית האירוח, אך תורם גם להירגעות והרפיה בסוף היום. השהייה במים חמים מעלה את טמפרטורת הגוף ומשפרת את מחזור הדם, הציפה במים מורידה את הלחצים המופעלים על השרירים והמפרקים ויוצרת תחושת רוגע.

לרוב, ההכנה היחידה הדרושה לבניית ספא היא הקמת משטח שיהיה חזק מספיק לעמוד במשקלם המושלב של המים ושל האנשים המבלים בספא. בדרך כלל מספיק משטח בטון בעובי של 15-20 ס"מ מתחת לג'קוזי, בהיקף רחב ב-20 ס"מ מגודל הספא. כמו כן יש לדאוג לנקודה של חיבור מים וחשמל מוגן ממים. מי שרוצה להירגע בלי להשתמש במים כמעט יכול להתקין סאונה בפינה מוסתרת בגינה. הכנה לסאונה דורשת רק נקודת חשמל חד פאזית ומשטח בטון בעובי של 15-20 ס"מ.

גינה עם עמוד שדרה

אם הצמחייה משולה לבשרה של הגינה, השבילים,

1. דשא סינטטי. דשא עוז
2. דשא סינטטי. שימוש במים סימטרייה וסדר יוצרים סגנון בהשראה צרפתית. שטיחי כרמל
3. דרך המשי

כמו בעיצוב הבית, גם בגינה משעמם לראות את כל עיצוב החלל במבט אחד. כך שלגינה קטנה ומשולשת יש פוטנציאל ליצירת עניין הזהה לפוטנציאל של גינה מלבנית וגדולה. תכנון גינות מוצלח יוצר "סיפור" שיש בו התחלה, אמצע וסוף

יש כמה סגנונות של גינות המקובלים בעולם שמהם ניתן לקבל השראה.

הגינה האנגלית

מרבית המבקרים באנגליה מגיעים ללונדון ולא זוכים להכיר את הגינה האנגלית הטיפוסית. זו גינה שופעת סוגים שונים של צמחים הדורשת אהבה לגינון. הגינה האנגלית נראית כמעט פראית. היא גינה כפרית נינוחה ורומנטית באופייה, עם פריחה צבעונית, שבילים מתפתלים, פינות ישיבה אינטימיות ובריכות נוי.

הגינה האנגלית הטיפוסית מכילה מגוון של ורדים (כשיחים וכמטפסים על פרגולות), טחב, לוונדר, לילך, שבילי דשא וגרניום. עם מעט מחשבה ניתן להתאים את הסגנון לגינה הישראלית ולשלב בסידור הגינה צמחייה ארץ ישראלית, צמחייה אוסטרלית וסוקולנטיים. במקום בריכת הנוי הטיפוסית ניתן לבנות מזרקה קטנה על בסיס אבן שתמוקם במקום מוצל אך אסטרטגי בגינה, ולידה למקם ספסל לשניים.

הגינה היפנית

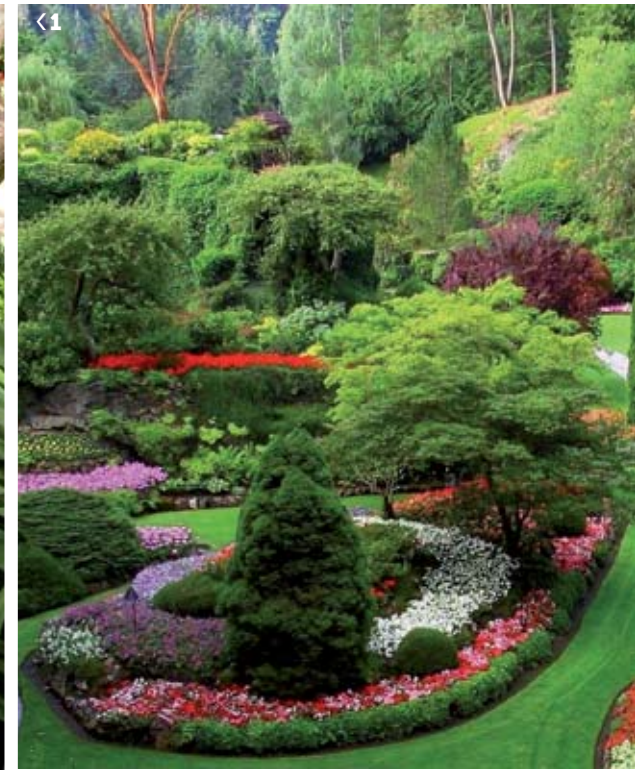
הגינה היפנית היא ההפך הגמור מהגינה האנגלית. גינה זו

הסלעים, הגדרות, המסלעות, הקירות והמשטחים הם עמוד השדרה שלה. ניתן ליצור בעזרתם אינסוף תכנונים מעניינים. אפשר ליצור מפלסים, פינות חמד, שיפועים, מקומות נסתרים, אזורי משחק, פינות מדיטציה, אזור ספא, מטבח גינה ועוד אפשרויות רבות ומגוונות. העיקר הוא להישאר עם ראש פתוח, לגבש סגנון ולדבוק בו. כן, גם לגינות יש סגנון עיצובי, ובעזרת קצת חזון ניתן ליצור עולם קסום מחוץ לבית.

הגישה הנפוצה ביותר בתכנון גינות היא מרכז גינה ריק ומדושא עם רקע גבוה. תכנון כזה אינו טעות, אך יש עשרות אפשרויות מעניינות נוספות שלא מקבלות ביטוי בגינות הישראליות. אפשרות אחת היא ליצור מוקד במרכז הגינה, כמו בריכת נוי, פסל, עץ עתיק, אדנית ענקית, אזור ישיבה מרוצף או פרגולה, ומסביבו ליצור הסתרה על ידי צמחייה גבוהה ושבילי גישה המקיפים את שאר הגינה.

אפשרות נוספת היא לשתול את המדושה הרחוק מהבית ככל האפשר, להסתיר אותה בצמחייה גבוהה וליצור שבילים מפותלים עם הפתעות בדרך, כמו פסלונים, אבני קפיצה, מזרקות קטנות וגשרים מדומים. אפשר גם ליצור גינה פורמלית בעלת צורה גיאומטרית או גינה היושבת על שני מפלסים שביניהם יש חציצה של גדרות עץ או במבוק.

1. אריחים בגדלים שונים שזורים במרחב הדשא ויוצרים אפקט מעניין. ויה ארקדיה
2. התמזגות עצי הגינה עם הנוף המרוחק יוצרת תחושה של גינה אינסופית.
- כפיר פישר - אדריכלות נוף
3. בריכת נוי יוצרת מוקד טבעי המושך את עולם החי לבקר בו ומוסיפה ערך עצום מבחינה עיצובית לכל גינה.
- כפיר פישר - אדריכלות נוף

הגינה הצרפתית היא פורמלית באופייה, עם מערך גיאומטרי וסימטרי וצמחייה גזומה לצורות גיאומטריות. לרוב משולבים בה אלמנטים של מים המהווים מוקד בגינה, כמו בריכת נוי עם פסלים ומזרקה מפוארת, תעלות מים ומפלים

הגינה הצרפתית

הגינה הצרפתית היא פורמלית באופייה, עם מערך גיאומטרי וסימטרי וצמחייה גזומה לצורות גיאומטריות. לרוב משולבים בה אלמנטים של מים המהווים מוקד בגינה, כמו בריכת נוי עם פסלים ומזרקה מפוארת, תעלות מים ומפלים. השבילים עשויים לרוב חצץ או אריחים ויוצרים ניגוד לצמחייה הירוקה ופסלים מקבלים חשיבות רבה. הפסלים מוצבים בדרך כלל לאורך הציר המרכזי של הסימטריה או במקומות מפתח בגן. כמעט כל סוג של צמח יכול להשתלב בגינה הצרפתית, אך רצוי לשלב כמה שמתאימים לגיוס, כמו פיקוס, הדס ואוג מסולסל. את אלמנט המים ניתן להחליף בפסלים ופרחים עונתיים מסודרים סביבם.

הגינה האורבנית

הגינה האורבנית מאופיינת בצמחייה מעטה מאוד. מרבית החומרים בגינה זו הם חומרים קשים כמו גדר במבוק, דק ואדניות עץ, מרצפות ועציצים מחרס. הצמחייה מסודרת מאוד במראה בדרך כלל וניתן לשלב בגינה דשא סינטטי. הגינה האורבנית דורשת טיפול מועט מאוד ולרוב נותנת תחושה של המשך הבית. ניתן לגוון את עיצובה של גינה זו על ידי משחקים בצורת הנחת הריצוף והחומרים הקשים.

מאופיינת באיפוק צורני וצבעוני ובגישה מינימליסטית הנולדת מתוך פילוסופיה שלמה של הטבע כאמנות. בדת השינוי העתיקה הטבע הוא "גו שינטאי", או מגוריו של האל. בגינה היפנית ניתן למצוא שימוש רב בצמחייה ירוקה ובסלעים מסוגים שונים. לסידור הסלעים בשלשות יש משמעות עמוקה המבטאת את הקשר בין שמים לארץ והאדם שביניהם. לרוב ניתן למצוא בגינה יפנית אלמנטים של מים, אך יש גם גינות זן העושות שימוש נרחב בחצץ ובחלוקי נחל מגורפים, המבטאים את אלמנט המים.

יתרונה של הגינה היפנית הוא שהיא אינה מצריכה שטח רב או עבודה מרובה. רצוי לבחור צמחייה עם פריחה לא משמעותית או להקפיד שלא יפרח יותר מצמח אחד בכל עונה, עם עדיפות מובהקת לפריחה בגוון אדום או בורדו. כדאי לשתול צמחייה בעלת צורות מסודרות או גיאומטריות, היוצרת קונטרסט בינה לבין הרקע. צמחים עמידים המאפיינים את הגינה היפנית שניתן להשתמש בהם בארץ הם במבוק, ערערים, סיויגיוס, סוגים מיוחדים של ארז ואורן, קיסוס מטפס, יסמין, רוזמרין, טקסוס, ברבריס והדס. רצוי לתת את הדעת גם למגוון סלעים, חלוקי נחל, חצץ ועץ בגינה, שיהיו בעלי גוונים כהים מאוד, שחור או אפור כהה.

1. ארגון הגינה וסידור העצים בתוספת צבע עונתי יוצר אפקט עוצמתי. איריס גלזמן
2. ערב רב של צמחייה המזכיר את הסגנון האנגלי. גני אסף
3. בלוסום - פיטול ושילוט פורח